

VIIPURIN SUOMALAISEN
KIRJALLISUUSSEURAN
toimitteita

5

Helsinki 1982

ISBN 951-95402-4-5 (osa 5)

Helsingin Paino Oy

V. Erkamo

Muistikuvia Viipurin Neitsytneimen rannoista ja suurista kivistä

Kotini sijaitsi 1920-luvun alussa Viipurin Neitsytneimellä, ja tuosta ”kylästä” tuli poikavuosieni rakkain paikka, joka vieläkin tuon tuostakin mielessä häivähtää hauskoja muistoja herättäen.

Mieluisimmat paikat meille pojanviikareille olivat täällä tietenkin Viipurinlahden vapaat rannat, siellä missä niitä nyt vielä oli. Laajin tällainen alue sijaitsi Neitsytneimen lounaisosassa Antinkadun päässä, missä neimen kärki työntyi mereen kohti kaukana hämmöttävää Pappilanniemeä. Täällä aallot olivat huuhtoneet alkujaan hiekkaisen kärjen paljaaksi jättäen jäljelle suuren joukon isoja kiviä laajaksi kolmiomaiseksi rykelmäksi. Tämä ranta oli mielestämme paras, sillä vesi oli täällä matalaa, pohja hiekkaa ja lapsille sopivia poukkaus- ja onkimakiviä oli suuri joukko. Esipolvet olivat antaneet monille noista kivistä nimetkin ja ne olivat poikien kesken hyvin tiedossa. Lähinnä rantaa, pääosaksi jo mantereen puolella sijaitsi suuri pystytkö siirtolohkare; se oli nimeltään Kiiskikivi. Siitä ehkä noin 30 m:n päässä vedessä seiso erillisenä Uunikivi, iso lohkar, josta joku oli aikoinaan louhinut pois suuren kappaleen, niin että kiven kourussa voi pitää vaikka pientä nuotiota. Suunnilleen yhtä kaukana rannasta, mutta hiukan lännempänä nousi teräväselkäinen telttanmuotoinen Vimpakivi, jolta lounaistuulella sai alkukesästä sitkeästi vastaanpyristeleviä, hopeasuomuisia vimpoja ja myös ahvenia. Sen edessä oli Pieni Leipäkivi, kauniin litteänpyöreä kivi, jonka juureen kalat näyttivät suorastaan keräytyvän. Iso Leipäkivi sijaitsi melkoista kauempana kolmion länsilaidalla. Se oli korkeahko pystylaitainen kivi, jolle ei kahlaamalla päässyt kuin matalanveden aikana ja silloinkin vain kaverin ahterista auttaessa. Siltä saatiin, jos hyvin sattui, isoja lahnoja. Suunnilleen Ison Leipäkiven kohdalla alueen itälaidalla oli iso Salakkakivi, jolle pääsi mukavasti kapuamaan ja vaikka aurinkoa ottamaan. Vielä vähän kauempana Salakkakiven takana seiso erillään suuri korkeahko Lahnakivi, joka myös antoi onkijalle lounaistuulella isoja lahnoja ja ahvenia. Siitä vielä noin 15 m:n päässä tiedettiin olevan viimeisen kiven, Hevoskiven, joka kuitenkin nousi näkyviin vain matalan veden aikana. Se sijaitsi juuri jyrkänpartaan eli äkkijyrkän rajalla, ja sillä seisten läheisen sotilasalueen sotilaat uitivat hevosiaan. Aika monella näistä neimen kivistä oli siis oma erityinen nimi, mutta ainakin yhtä paljon – varsinkin kolmion länsilaidalla – oli sellaisia kiviä, jolle emme tienneet mitään nimeä.

Tämän kivirivistön ja Siikaniemen vallirannan väli oli tasaista, veden peittämää hiekkapohjaista rantakenttää, joka matalanveden aikana saattoi paljastua jopa parinsadan metrin leveydeltä. Voi arvata mitä riemuja me pojannassikat tällä matalikolla koimme aallokossa uidessamme ja saalistaessamme maatuulen sattuessa milloin rautakaloja tai piipittäviä rantaneuloja – joita me kyllä väärin sanoimme silmuiksi –, milloin taas lätäköihin jääneitä kiiskiä. Jännittävin paikka lahden piirissä oli sen pohjukka, jota sanottiin Hauklammeksi. Se oli muuta aluetta vähän syvempi runsaskasvinen lammikko, jossa vesi säilyi matalanveden aikanakin ja jonne aina eksyi jokin hauen vonkale tai iso ahven pienemmistä kaloista puhumattakaan. Kovasti noita isoja lammikossa kahlailleen jäljitettiin, mutta harvoin saalista saatiin. Täällä tutustuimme myös jouhimatoihin, joista kuulimme kauheita juttuja, sekä pelottavannäköisiin vesihämähäkkeihin.

Siikaniemen puoleista rantaa sanottiin Laaninrannaksi sen vuoksi, että sen kohdalle sattui vallialueen pohjoispäässä sijaitseva sotaväen harjoituskenttä eli Laani. Tämä ranta oli osaksi kivikkoinen ja tarjosi meille pojille tilaisuuden kivien heittoon – voileipien ja munalukkojen – ja sitä mahdollisuutta käytettiin ahkerasti hyväksi. Hauskaa oli myös rakentaa rantavedessä seisoville paasille pieniä kivilinnoituksia ja pommittaa niitä sitten rannalta poimituilla kivenmukuroilla. Niitä hakiessani löysin rantahiekasta ruotsinvallan aikaisen – kolme kruunua! – kuparirahan, joka oli lyöty v. 1666.

Kerrottakoon tässä yhteydessä vielä, että Siikaniemen valleilla oli näillä kohdin eräässä vallihaudassa isohko veden täyttämä kaiyettu ruutanalammikko, joka noina vuosina yritettiin tyhjentää sotilaiden ampumarata-alueita parannettaessa. Tässä tarkoituksessa siitä kaivettiin dynamiittia käyttäen vallihaudan pohjakallioon oja, joka laskee merenrantaan. Veden virratessa tätä ojaa myöten vuolaana kulkeutui sen mukana lammesta suuri joukko isoja ruutanoita ja tuhatmäärin pieniä poikakaloja mereen. Oli siinä vilinää ja hauskaa puuhaa meille pojille, kun yritimme poimia ämpäreihin tuota kaikenkokoista kullanuskeaa vedenriistaa. Joitakin noista kaloista löysimme myöhemmin Hauklammesta, mutta pian ne hävisivät sieltä ja kokonaan myös vallilammikosta, vaikka sitä ei saatukaan täysin tyhjennetyksi.

Antinkadun päässä olevaa ranta-aluetta sanottiin Heinovanrannaksi. Sen luoteispuolella oli asuttu Voksalin (Vauxhall) ranta, joka päättyi Rantakadun länsipäähän. Täältä näkyi muutaman sadan metrin päässä keskellä meren selkää ryhmä kiviä, karikko, jota sanottiin Seitsemänveljeksenkiviksi. Rantakadusta pohjoiseen sijaitsi pari aidoin suojattua yksityisranta, Vaalin (konsuli Leo Wahl) ranta ja Heleniuksen ranta. Sen jälkeen oli vuorossa jälleen yleinen ranta, jota kaikki sanoivat Spaaran (Sparrow) rannaksi. Täällä sijaitsi kylän palolaituri, venevalkama, pyykin huuhtontapaikka ja miesten uimahuone, joka tietysti oli meille pojille kovin tuttu. Tämän pohjoispuo-

lella oli Heleniuksen toinen ranta-alue, ja sen laidassa kivikkoinen, tervaleppää kasvava niemi. Sen takaa alkoi taas laajahko kaistale yleistä rantaa Konstantininkadun (myöh. Merikadun) päässä. Täällä avautuvan leveän lahdenpoukaman keskellä noin kivenheiton päässä rannasta seisoj meressä iso kivenjätkäle, jota sanottiin Kasperinkiveksi. Koko tämä alue tunnettiin nimellä Karminranta, ja täällä sijaitsi mm. naisten uimahuone. Sen läheisyydessä rannalla oli taas pari hyvin isoa kiveä, joista eteläisempää sanottiin Ukkojenkiveksi ja pohjoisempaa, uimahuoneen vieressä olevaa, Akkojenkiveksi.

Karminrannan pohjoisosassa maasto nousi ns. Karminmäeksi, jolla sijaitsi mm. Neitsytniemen kansakoulu. Koulun aidatun alueen ympärillä oli puutonta, kukkarikasta nurminiittyä, jolla kohosi erillisinä lukuisia isoja ja pienempiä kiviä, rapakivisiä siirtolohkareita. Isoin näistä, ehkä n. kolme metriä korkea, oli nimeltään Keisarinkivi, ja kerrottiin keisarin sille joskus nousseen täältä avautuvia Viipurinlahden näkymiä silmäilemään. Kivelle mekin poikasina usein kiipesimme, mutta yllätyimme sitten pahasti, kun eräänä kesänä tuo valtava lohkar oli kokonaan poissa ja sen paikalla vain melkoinen kuoppa. Ilmeisesti kaupungin rakennustoimisto oli antanut jollekin yksityisyrittäjälle luvan panna tuon kiven ja monet muutkin mäellä seisseet kookkaat rapakivet rakennustoissa käytettäväksi sepeliksi. Kyllä meitä poikia melkein itketti, mutta pari vuotta myöhemmin sain tämän vandaaliteon johdosta todellä vähän itkeäkin, kun noihin kuoppiin levinneitä mansikoita poimiessani leikkasin polveni aika pahasti erään kuopan pohjalta esiin pistävään sepelikiveen. Siitä muistona on vieläkin isohko arpi polvessani.

Rakkaita olivat meille pojille nuo Neitsytniemen kivet ja rannat ja ovat muistoina vieläkin. Mahtaako niistä enää olla sellaisenaan mitään jäljellä, vai ovatko jo kaikki kivet muuttuneet sepeliksi ja rannat runottomiksi möljiksi. Mutta voihan olla niinkin, että ihanan Heinovanrannan hietikoilla leikkii ja kivillä onkii nytkin joukko samanlaisia poikaviikareita kuin joskus 60 vuotta sitten. Rannan ja kivien nimet ovat vain muuttuneet.